

Bwrdd Goruchwylio Eglwys Gadeiriol Bangor

Cyfarfod 3 Tachwedd 2025, drwy fideogynadledda

Yn bresennol: Yr Athro Medwin Hughes (MH) (Cadeirydd)
Yr Archesgob Cherry Vann
Matthew Corbett-Jones (MC-J)
Henry Gilbert (HG)
Judi Hayward (JHa)
Jane Heard (JHe)
Y Parchedig Ganon Yr Athro Peter Neil (PN)

Ymddiheuriadau: Yr Athro Timothy Wheeler (TW) a'r Esgob David Morris (+DM)

Yn bresennol: Simon Lloyd (SL)
Y Parchedig Dr Manon James (MJ) Grahame
Davies (GD)
Deborah Tugwell (DT)
John Davies (JD)
Emma Chappell (eitem 3b ymlaen) (EC)

1 Gweddïau agoriadol

Agorodd MJ y cyfarfod gyda gweddi.

2 Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Hydref 2025 a datganiad cynnydd

Adolygwyd cofnodion y cyfarfod blaenorol a'u cymeradwyo i'w cyhoeddi, yn ogystal â datganiad cyhoeddus y Bwrdd Goruchwylio. O ystyried yr egwyl hirach cyn cyfarfod nesaf y Bwrdd Goruchwylio, cytunwyd y byddai datganiad ar ôl y cyfarfod hwn yn cael ei gymeradwyo i'w gyhoeddi gan y Cadeirydd er mwyn osgoi oedi wrth gyhoeddi datganiad.

**GWEIT
HREDU
GAN:**

JD/ DT

3 Diweddariad y Deon

Rhoddodd MJ ddiweddariad llafar ar wahanol faterion yn yr eglwys gadeiriol.

a) Cynllun gweithredu a gwaith y Grŵp Gweithredu a'r Chapter

Staffio'r Gadeirlan

Roedd rhai staff yr eglwys gadeiriol ar hyn o bryd i ffwrdd o'r gwaith oherwydd salwch, a oedd yn gwneud gwaith trefniadol yn yr eglwys gadeiriol yn anodd, yn enwedig mewn perthynas â gweinyddu litwrgigol.

Trafodwyd y posibilrwydd o gymorth gweinyddol achlysurol gan staff yr

esgobaeth, rhywbeth a fyddai'n cael ei archwilio gyda'r ysgrifennydd
esgobaethol dros dro.

Côr y Gadeirlan

Parhaodd prosesau disgyblu a diswyddo, a barhaodd i effeithio ar weithrediadau'r côr, er bod rhywfaint o ddarpariaeth gorawl yn dychwelyd. Nododd MJ ei bod wedi bod ar gael i aelodau'r côr ar gyfer sesiynau un-i-un, a oedd wedi cael effaith gadarnhaol ac roedd ymdeimlad o gynnydd yn cael ei deimlo.

Grŵp Gweithredu

Trafodwyd gwaith diweddar y Grŵp Gweithredu ac adolygwyd y ddogfen olrhain. Roedd aelodaeth y Grŵp Gweithredu yn adfer o'r sefyllfa rai misoedd yn ôl, ond nid oedd y rhyngwyneb rhwng y Grŵp Gweithredu a'r Chapter yn ddelfrydol, gyda MJ yn unig aelod cyffredin.

Trafodwyd rôl y Grŵp Gweithredu, gyda'r posibilrwydd o grŵp â ffocws gwahanol, o bosibl ar hyd llinellau grŵp cynghori, yn cael ei archwilio.

Cyfansoddiad yr eglwys gadeiriol

Nododd MJ fod y Cabidwl yn teimlo o bell o fywyd beunyddiol yr eglwys gadeiriol a'i bod wedi cael sgysiau cychwynnol gyda'r Cofrestrydd Esgobaethol am y posibilrwydd o newid cyfansoddiad yr eglwys gadeiriol.

Awgrymwyd y dylid archwilio modelau cyfansoddiadol a ddefnyddir yn eglwysi cadeiriol eraill yr Eglwys yng Nghymru, efallai i ddechrau trwy sgwrs rhwng MJ a SL gyda chynghor gan y Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol yn ôl yr angen. Roedd gwahaniaethu rhwng y Cabidwl (corff llywodraethu'r eglwys gadeiriol) a Choleg Canoniaid ehangach (swyddi anrhydeddus i glerigwyr) yn bwysig er mwyn sicrhau bod aelodaeth y Cabidwl yn cynnwys cynrychiolaeth briodol o leygwyr.

Cartref

Nodwyd hyn fel maes allweddol o lywodraethu eglwys gadeiriol a byddai adroddiad diweddar o gynnydd yn cael ei ddarparu i'r Bwrdd Goruchwyllo yn ei gyfarfod nesaf.

MJ / SL

Fframwaith ymddygiadol

Trafodwyd datblygu fframwaith ymddygiad ar gyfer pawb a oedd yn rhan o Eglwys Gadeiriol Bangor, gan ddefnyddio'r ddogfen a ddyfeisiwyd gan sefydliad Llais Wales fel templed. Cefnogodd y Bwrdd Goruchwyllo ddatblygu dogfen o'r fath ar gyfer yr eglwys gadeiriol, gan deimlo bod yn rhaid iddi alinio â Siarter Urddas yr Eglwys yng Nghymru a chyfeirio ato: diffiniodd y Siarter Urddas y gwerthoedd a broffesiwyd; Diffiniodd y fframwaith ymddygiad yr ymddygiad a ddisgwyllir.

Cytunwyd y byddai gweithdy yn cael ei drefnu yn gynnar yn 2026 i archwilio'r fframwaith ymddygiad a thrafod ymddygiad

yn gyffredinol. Byddai'r gweithdy yn cael ei ddatblygu mewn ymgynghoriad â HG gyda chefnogaeth staff taleithiol yn ôl yr angen. Byddai presenoldeb mor eang â phosibl yn cael ei annog, o bob lefel o fywyd a chyfranogiad yr eglwys gadeiriol, gan gynnwys staff, addolwyr, clerigwyr, aelodau o Chapter, ac eraill.

Nodwyd bod tŷn y rhyngweithio yn yr eglwys gadeiriol yn bwysig a chydnabuwyd y newid a ysgogwyd gan benodiad MJ.

b) Mae adnoddau dynol yn bwysig

Croesawyd Emma Chappell, yr Ymgynghorydd Adnoddau Dynol Rhanbarthol, i'r cyfarfod a rhoddodd ddiweddariad ar faterion parhaus sy'n gysylltiedig ag adnoddau dynol yn yr eglwys gadeiriol. Diolchwyd i'r EC am ei gwaith a'i harbenigedd wrth ymdrin ag achosion cymhleth iawn yn ystod y flwyddyn a'r gefnogaeth a ddarparodd.

Nodwyd bod achos disgyblu yn parhau gyda disgwyl i'r gwrandawriad gael ei gynnal ddiwedd mis Tachwedd.

4 Cyfathrebu

Roedd cyfathrebu yn faes ffocws ar gyfer y cyfarfod hwn a chroesawyd Grahame Davies, Cyfarwyddwr Cenhadaeth a Strategaeth (a oedd yn cynnwys y briff cyfathrebu taleithiol), i'r cyfarfod a rhoddodd ddiweddariad manwl ar y gwaith heriol sy'n gysylltiedig â chyfathrebu a wnaed mewn perthynas ag esgobaeth Bangor yn ystod y flwyddyn.

Dilynodd y drafodaeth. Nodwyd mai dim ond rhai o'r materion a wynebwyd gan yr esgobaeth a'r Eglwys yng Nghymru yn ystod 2025 y gallai rheoli cyfathrebu ddarparu lliniaru rhannol ar gyfer rhai o'r materion a wynebwyd gan yr esgobaeth a'r Eglwys yng Nghymru yn ehangach. Nododd GD fod pethau bellach wedi sefydlogi ac roedd presenoldeb MJ yn yr eglwys gadeiriol wedi helpu i ddarparu amgylchedd sefydlog ac felly diddordeb llai dwys yn y cyfryngau. Roedd ailadeiladu busnes arferol yn awr yn bwysig.

Cydnabuwyd pwysigrwydd cyfathrebu fel offeryn i helpu i gryfhau'r eglwys gadeiriol ac anogwyd buddsoddiad yn y maes hwn.

Trafodwyd materion sy'n gysylltiedig â chyfathrebu yn y dyfodol a'r strategaeth ar gyfer delio â nhw.

5 Diweddariad ar benodi Esgob Bangor

Hysbysodd yr Archesgob y Bwrdd Goruchwylio fod Coleg Etholiadol Bangor, mewn cyfarfod ar 13 Hydref, wedi penderfynu peidio â phenodi rhestr fer o ymgeiswyr i'w hethol fel Esgob nesaf Bangor. Roedd y Corff Llywodraethol i fod i gyfarfod ar 25 Tachwedd i drafod cynnig i atal y broses bresennol ar gyfer penodi esgob esgobaethol newydd ac yn hytrach cymeradwyo

penodi esgob dros dro gan yr Archesgob. Y bwriad oedd y
byddai esgob dros dro yn cael ei benodi am gyfnod cyfyngedig o
amser yn ystod

y gellid mynd i'r afael â'r materion llywodraethu ac ariannol yn esgobaeth Bangor. Byddai hyn yn paratoi'r ffordd i esgob esgobaethol newydd gael ei ethol maes o law, gan ganiatáu i'r person hwnnw allu canolbwyntio ar sefydlu eu gweinidogaeth esgobol a chanolbwyntio ar genhadaeth yr esgobaeth.

Nododd y Bwrdd Goruchwylio y sefyllfa.

7 Materion eraill

Trafodwyd amryw o faterion parhaus eraill:

- **Diogelu**

Nid oedd unrhyw achosion sylweddol sy'n gysylltiedig â diogelu yn mynd rhagddo ar hyn o bryd, er bod achos newydd posibl yn cael ei ymchwilio gan staff diogelu taleithiol.

Roedd archwiliadau diogelu'r eglwys gadeiriol yn cael eu cynllunio gyda thelerau cylch gorchwyl yn cael eu dyfeisio ar hyn o bryd.

- **Esgobaeth ehangach**

Nodwyd y cymorth a ddarperir i'r esgobaeth ehangach: nodwyd y byddai SL a'r Archesgob yn cwrdd â Bwrdd Cyllid Esgobaeth Bangor cyn bo hir i drafod y rhyngweithio rhwng Bwrdd Cyllid, Cabidwl y Gadeirlan ac Ymddiriedolaeth Esgobaethol Bangor.

Dyddiad y cyfarfod nesaf

Cadarnhaodd MH y byddai'r Bwrdd Goruchwylio yn cyfarfod nesaf ddydd Mawrth 3 Chwefror 2026 am 18.00, drwy fideogynadledda.

Byddai dyddiadau cyfarfodydd ar gyfer 2026 yn cael eu nodi a'u dosbarthu i
Cartref
yr holl aelodau a'r staff perthnasol drwy e-bost.

Cytunwyd y byddai diwylliant yn y cyfarfod nesaf eto yn faes ffocws fel bod y maes gwaith pwysig yn cael trafodaeth reolaidd.

Gweddïau i gloi

Caeodd yr Archesgob y cyfarfod mewn gweddi.